

має популяризувати освіченість з питань громадянства та прав людини, популяризувати етичні основи та людську гідність, впровадити прийняття інтегрованих національних стратегій захисту дітей від насильства. Країни мають розширювати права та можливості дітей на реалізацію права на участь у медійному середовищі, мають створюватися умови для забезпечення дотримання прав та законних інтересів дитини в сім'ї, мають створюватися умови для формування гідної життєвої перспективи для кожної дитини, її освіти, виховання та соціалізації, і все це має привести до максимально можливої самореалізації в соціально позитивних видах діяльності дітей і підлітків усього світу.

Отже, не дивлячись на стрімкий розвиток науки та техніки, деякі аспекти, що стосуються соціальної самосвідомості у сфері реалізації захисту прав та свобод дитини бажають кращого, тим більше більшість інших країн активно займаються розвитком цього інституту. США та Німеччина в силу певного рівня самосвідомості, значно раніше приділили увагу недоліку законодавства у сфері прав дитини й активно, навіть на сьогоднішній день займаються вирішенням такої проблеми. Основною проблемою України є складне економічне становище, так як безкоштовна медицина для дітей підтримання певного рівня надання освіти та набуття практичних напрямків потребуючимало капіталовкладень, та низький рівень правової свідомості суспільства, що обумовлений байдужим відношенням окремого відсотку контингенту, який не сприймає правове становище дитини за важливе, таке відношення є наслідком пережитків ССРСР, так як поняття дитини, а тим паче її прав, як окремого суб'єкта не існувало у законодавстві даної держави.

Бібліографічні посилання:

1. Кайлова О. Опыт семейной политики в странах Европейского Союза: система родительских отпусков. – Москва: МАКС Пресс, 2009. – 131 с.
2. Гуріч В.О. Правове виховання дитини як основа її моральності і духовності. – Київ: Пед. думка, 2010. – 362 с.
3. Логвінова М.В. Цивільна та сімейно-правова відповідальність батьків за правопорушення, вчинювані неповнолітніми. – Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького, 2006. - 20 с.

Денисенко Є.М.

курсант II курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування;

Науковий керівник:

Круглова О.В.,

канд. юр. наук, доцент каф. цивільного
права та процесу

Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,

АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО

Розвиток української національної системи права на сучасному етапі розвитку та функціонування України як демократичної правової держави вказує на необхідність розгляду міжнародних принципів та нормативних джерел як основу побудови більш ефективного законодавства.

Питання вдосконалення законних приписів стосується усієї царини українського законодавства, зокрема, цивільного права України. Чимало питань суспільного життя, які пов'язані з розвитком технологій і спрощують життя людині, допомагають досягнути певних цілей не достатньо врегульовані законодавством або взагалі не є прийнятними для правового регулювання. Одним із питань цивільного законодавства, що потребує детального теоретико-правового розгляду у розрізі світового досвіду розвинутих країн є суспільні відносини у сфері надання послуг, пов'язаних з репродуктивними технологіями, а саме сурогатне материнство.

Актуальність питання реалізації права на застосування репродуктивних технологій (сурогатного материнства) полягає у недостатньо чіткій правовій регламентації, не зважаючи на поширеність використання такого засобу дітонародження не лише в українському суспільстві, а й в багатьох державах світу. Поширеність використання методу сурогатного материнства у першу чергу пов'язана з критичним рівнем зниження народжуваності серед жінок у зв'язку з проблемою безпліддя та іншими проблемами медичного характеру, що перешкоджають народженню дитини. Кожен має право на материнство та на батьківство, зокрема у статтях 49 та 50 Сімейного кодексу України зазначене таке право жінки та чоловіка [1]. У цьому ж кодексі зазначено про можливість розірвання шлюбу подружньою парою у випадках нездатності жінки народити або чоловіка зачати дитину може бути підставою для розірвання шлюбу. Саме для збереження сімейних відносин, продовження роду існують різні репродуктивні технології, серед яких сурогатне материнство посідає не останнє місце.

«Сурогатне материнство – це методі лікування безпліддя, а саме запліднення жінки шляхом імплантації ембріона з використанням генетичного матеріалу подружжя з метою виношування та народження дитини, яка в подальшому буде визнана такою, що походить від подружжя, як правило, на комерційній основі на підставі відповідного договору між подружжям та сурогатною матір'ю» [2].

На міжнародному рівні не існує угод, які б регламентували питання репродуктивних технологій. У багатьох країнах світу ставлення до сурогатного материнства неоднозначне. «На законодавчому рівні сурогатне материнство заборонене в Австрії, Італії, Іспанії, Швеції, Франції, окремих штатах США (Арізона, Мічиган). В інших державах заборонені лише комерційні угоди з приводу сурогатного материнства: певних штатах США (Нью-Хемпшир,

Вірджинія), Данії, Ізраїлі, Канаді, у Великобританії дозволяється оплата поточних витрат сурогатної матері, а в Нідерландах забороняється реклама сурогатного материнства, пропозиції послуг сурогатних матерів і їх підбір. У Фінляндії взагалі відсутнє законодавче регулювання вказаного інституту. Легалізовано ж сурогатне материнство в більшості штатів США, Австралії, ПАР, Казахстані, Білорусі та Росії» [3, с.103].

В Україні, на відміну від деяких держав світу, дозволено гестаційне сурогатне материнство (використання біологічних матеріалів лише генетичних батьків) і існують законодавчі документи, деякі положення яких стосуються зазначеного питання, однак окремого закону не передбачено. Регулювання питання сурогатного материнства передбачено такими законодавчими актами як: Цивільний кодекс України, Сімейний кодекс України, Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 р. № 2801-ХІІ, Порядок застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні, затверджений наказом МОЗ від 9 вересня 2013 р. № 787, Правила державної реєстрації актів цивільного стану (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 24 грудня 2010 р. № 3307/5), Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини».

У ч. 2,3 ст. 123 Сімейного кодексу України зазначено, що у випадку перенесення до організму іншої жінки ембріона людини, зачатого подружжям за допомогою репродуктивних технологій, батьками такої дитини є подружжя, також подружжя визнається батьками дитини, народженої дружиною після перенесення в її організм ембріона людини, зачатого її чоловіком та іншою жінкою в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій [1]. Такі положення є певним правовим гарантом подружжя на батьківство та права народженої дитини на родину. Біологічні батьки на законодавчому рівні визначені законними батьками дитини, народженої сурогатною матір'ю. Хоча ст. 139 Сімейного кодексу України надає можливість оспорювання материнства, однак не допускається оспорювання сурогатною матір'ю біологічної матері. Це підтверджується положеннями ст. 136 СК, де зазначено про неможливість оспорювання батьківства особою, яка дала згоду на застосування допоміжних репродуктивних технологій [1]. Хоча, відповідно до європейського законодавства, матір'ю дитини вважається жінка, яка її народила, що вказує на протиріччя українського законодавства та європейського. А от у Республіці Білорусь, де сурогатне материнство дозволено на законодавчому рівні, матір'ю дитини, яка народжена сурогатною матір'ю, є лише генетична мати. «Ні сурогатна матір, ні генетична, ні їх чоловіки, які дали в установленому порядку згоду на укладення договору сурогатного материнства, не мають права оспорювати материнство і (чи) батьківство дитини, народженої сурогатною матір'ю, за винятком випадків, коли наявні докази того, що сурогатна матір завагітніла не в результаті імплантації ембріона» [3, с. 104].

У ч. 7 ст. 281 Цивільного кодексу України зазначено про можливість жінки та чоловіка за медичними показниками на проведення щодо них лікувальних програм допоміжних репродуктивних технологій відповідно до

законодавства [4], що у свою чергу вказує на правове закріплення сурогатного материнства як однієї з допоміжних репродуктивних технологій. Однак, в українському законодавстві не існує норм стосовно договірного регулювання зазначеного питання, тому такі договори повинні відповідати загальним умовам цивільно-правового договору.

Щодо деяких країн світу, то питання сурогатного материнства, наприклад, у США віднесено на розсуд штатів, 18 з яких законодавчо регулюють це питання, а 5 – криміналізували його. В Ізраїлі ж дитина є предметом договору про сурогатне материнство, фактично ж вона продається. В деяких країнах світу народження дитини сурогатною матір'ю вважається торгівлею людьми або ж експлуатацією такої жінки. Такі положення вказують на неоднозначність відношення до сурогатного материнства.

Однак, щодо України, то в законодавстві відсутнє визначення сурогатного материнства, відсутня процедура укладання договору про сурогатне материнство, його умови та суть. Таким чином, нагальною залишається проблема вдосконалення правового регулювання українського законодавства та запозичення досвіду деяких зарубіжних країн світу.

Бібліографічні посилання:

1. Сімейний кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/en/2947-14> (дата звернення: 10.03.2018).
2. Ватрас В.А. Суб'єктивний склад правовідносин щодо імплантації ембріона дитини жінці із генетичного матеріалу подружжя. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2010. № 2. С. 71-74
3. Сурогатне материнство в Україні та за кордоном: порівняльно-правовий аспект / О. В.Оніщенко, П. Ю. Козіна // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2015. № 3. С. 102-108.
4. Цивільний кодекс України URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.04.2018).

Кордина Р.О.

курсант II курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування ДДУВС;

Науковий керівник:

Круглова О.О.,
к.ю.н., доцент, т.в.о. завідувача
каф.цивільного права та процесу
ДДУВС

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ КАЛІЦТВОМ